

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

COUNCIL OF EUROPE

Implemented
by the Council of Europe

EVALUATION OF THE COUNCIL OF EUROPE AND EUROPEAN UNION JOINT PROGRAMME 'ROMED'

STUDIU DE CAZ BUCUREȘTI sectorul 6

creda consulting
Creative Development Alternative

bl & sanz
European value(s)

ROMED
Médiation pour les Roms
Mediation for Roma

ROMÂNIA, București, sectorul 6

Implementarea Programelor ROMED2/ROMACT în București – sectorul 6, este un caz care arată provocările aduse de procesele de cooperare locală dintre comunitățile de Romi și autoritățile locale, atunci când autoritățile se arată deschise doar formal însă reacționează numai sub presiunea cetățenilor. Acest caz arată și importanța mobilizării și organizării comunităților de Romi pentru rezolvarea celor mai urgente probleme din comunitate prin instrumente democratice, inclusiv prin proteste pașnice cetățenești. Astfel s-au putut împinge autoritățile către acțiune pentru reabilitarea drumurilor și reintroducerea transportului public – singura legătură dintre comunitatea de Romi și restul orașului.

Contextul: probleme și oportunități

Sectorul 6 este al doilea cel mai mare sector din București, situat în partea de Nord-Vest a capitalei, cu o populație de 380,000 de persoane. Dispune de un Primar de sector și un Consiliu Local, aleși prin alegerile locale. Potrivit ultimei recenzii (2011), 1,776 Romi trăiesc în această parte a orașului. Potrivit estimărilor organizațiilor non-guvernamentale române, populația de Romi din cartierul Giulești Sârbi din Sectorul 6 se situează între 20,000 și 40,000 de persoane.

Infrastructura este foarte proastă în cartierul Romilor din Giulești Sârbi, sectorul 6. Aprovizionarea cu apă potabilă și canalizarea au fost introduse doar după 1990, și nu au fost finalizate de atunci. Astfel, multe dintre locuințe încă nu au apă curentă sau canalizare, fiind înlocuite cu fântâni în curțile proprietăților. O mare parte a terenului din partea de sud a cartierului Giulești Sârbi este inundată datorită nivelului ridicat al pânzei freatice în zona de lângă râul Dâmbovița și lacul Morii. Într-un astfel de mediu, construcția de clădiri nu este autorizată pe multe dintre terenurile libere. Multe străzi și alei nu sunt întreținute, cu excepția străzilor Giulești și Săbăreni care au fost recent modernizate. În rest, străzile sunt în cele mai bune cazuri, pietruite. Această parte a cartierului este conectată la restul orașului prin Giulești; locuitorii pot folosi mai multe linii de autobuze și o linie de tramvai.

De asemenea, infrastructura școlară și sanitară sunt în stare proastă. Există doar o grădiniță și două școli, doar una dintre acestea a fost modernizată (cealaltă are toalete în afara incintei și nu are apă curentă). Există doar un dispensar medical. Cea mai apropiată farmacie se află la 5 km de cartier. Nu există medieri școlari sau sanitari.

În ultimii ani, anumite părți ale zonei au atras atenția investitorilor, schimbând viziunea autorităților care și-au dat astfel seama de potențialul ridicat al zonei din punct de vedere al investițiilor. Investițiile posibile în viitor vor crea în această zonă oportunități de angajare pentru locuitorii cartierului Giulești-Sârbi.

În Consiliul Local nu au fost aleși consilieri de etnie romă. Primăria angajează o persoană de etnie romă ca expert local, însă a cărei implicare în rezolvarea problemelor comunitare este considerată „superficială” (declarații ale facilitatorului și a membrilor GAC).

Directoratul General pentru Asistență socială și protecția copilului din sectorul 6 a implementat în total șapte proiecte finanțate prin FSE, care vizau comunitatea de Romi din Giulești Sârbi. Prin aceste proiecte, s-au organizat cursuri de formare profesională cu calificări diverse precum comerț, îngrijire de persoane vârstnice, brutar, operator date, coafor, manichiură și masseur. Ca rezultat a acestor proiecte, 1,688 persoane din grupuri vulnerabile din Sectorul 6, inclusiv Romi, au obținut noi calificări.

Există o organizație non-guvernamentală romă activă, asociația „Romano ButiQ”, înființată pentru promovarea non-discriminării prin organizarea de activități culturale și educaționale. Sediul asociației se află în cadrul Muzeului Romilor din Giulești, creat în 2014. Asociația a organizat o serie de evenimente culturale care au ca scop sensibilizarea la non-discriminare etnică. Alte zone de intervenție ale Romano

ButiQ includ promovarea artizanilor Romi și a produselor lor, activități de teatru cu copii din cartiere izolate, precum și lobbying pentru incluziunea Romilor.

Grupul Comunitar de Acțiune (GCA)

Grupul Comunitar de Acțiune (GCA) din cartierul Giulești Sârbi a fost creat în noiembrie 2013. Membrii GCA au fost aleși printr-un proces democratic, proces la care a participat o mare parte din comunitate. La prima întâlnire au participat peste 400 de cetățeni romi - bărbați și femei - care locuiesc în cartier. După dezbateri, participanții de la întâlnire au ales 27 reprezentanți ca membri ai GAC. Principala motivație a persoanelor care s-au alăturat GAC era dorința de a rezolva problemele cartierului care îi afectează pe ei ca indivizi dar și pe întreaga comunitate.

Inițial, în GCA participau și femei din comunitate, însă treptat acestea au părăsit grupul datorită obligațiilor legate de gospodărie și creșterea copiilor. Numărul membrilor din grup a fluctuat și s-a redus treptat. Câțiva membri au renunțat datorită responsabilităților lor și pentru că trebuiau să își câștige existența. În jur de 10 membri au rămas în grup pe o perioadă mai lungă, număr care s-a stabilizat la cinci membri până la sfârșitul programului ROMED2.

GCA-ul a fost recunoscut doar în Aprilie 2016 în cursul programelor ROMED2/ROMACT, când membri GCA au acceptat să devină membri ai Grupului de Lucru Mixt al sectorului 6. Grupul de Lucru Mixt este un mecanism creat special pentru implementarea Strategiei pentru Incluziunea Romilor la nivel local. Este compus din reprezentanți ai instituțiilor locale, ONG-uri și persoane private (cetățeni Romi). GCA ca și structură bazată pe comunitate, creat în cadrul programelor ROMED2/ROMACT, nu a fost niciodată recunoscut de primărie. Ca și compromis la această situație, anumiți membri au fost incluși în Grupul de Lucru Mixt.

Interacțiunea dintre GAC și administrația locală

Vice-primarul sectorului 6, București, susține programele ROMED2/ROMACT, deși nu a participat la nici o întâlnire a GCA. De exemplu, primăria sectorului 6 a contribuit cu resurse materiale la organizarea Festivalului Solidarității Pakivalo de către GCA.

Planul de acțiune a fost dezvoltat de către GCA sub îndrumarea facilitatorului, iar apoi a fost trimis primăriei pentru aprobare de către Consiliul Local.

Comunicarea dintre GCA și primărie, așa cum a fost evaluată de către membri GAC, a fost bună în perioada implementării ROMED2/ROMACT datorită atitudinii deschise a vice-primarului și a Direcției de asistență socială. Din păcate, în aceeași perioadă, vice-primarul a demisionat iar GAC a rămas fără susținere din partea primăriei. După demisia vice-primarului, cererile GCA au început să fie ignorate, planul de acțiune nu a fost aprobat, iar grupul nu a fost recunoscut în mod oficial de municipalitate.

Conform interviurilor cu facilitatorul ROMED/ROMACT, în ceea ce privește asumarea responsabilităților, municipalitatea *"continuă să acționeze superficial, sau să pretindă că nu există resurse umane și financiare"*. De exemplu, autoritatea locală nu a inclus planul de acțiune locală în buget, iar planul a rămas în sertarele diferitelor departamente ale primăriei. La începutului 2016, planul de acțiune a fost reluat de membri GCA iar în momentul de față este pus la zi.

Rezultate și impact în comunitate

Există câteva rezultate remarcabile în cadrul Programelor ROMED/ROMACT:

O campanie organizată de comunitate, care a dus la repararea drumului principal care leagă cartierul de oraș

În August 2014, serviciile de transport public din cartierul de romi a fost întrerupt datorită stării catastrofice a străzii care îl lega de oraș. Acest eveniment a afectat întreg cartierul, dar în mod special copiii care trebuiau să meargă pe jos mai mult de un kilometru, pe un drum înconjurat de terenuri reconstruite și unde sunt mulți câini vagabonzi. Primăria municipiului București a fost "asaltată" cu peste 200 de petiții și plângeri din partea locuitorilor. Datorită lipsei de acțiune din partea municipalității, în Septembrie 2014 locuitorii cartierului împreună cu ONG-ul Romilor care acțiunează în zonă, au inițiat un „protest pașnic” având ca principală cerință repararea drumului și reintroducerea serviciilor de transport public. Ca rezultat al acestei acțiuni civice, primăria municipiului București a luat măsurile necesare pentru finalizarea reconstrucției străzii. Drumul a fost reparat, iar serviciul de transport public reintrodus în Octombrie 2014.

Abordarea problemei documentelor de proprietate și de identitate

Cea mai urgentă problemă a locuitorilor cartierului Giulești-Sârbi este lipsa de documente de identitate. Mulți rezidenți au cumpărat casele în care locuiesc pe baza unor "chitanțe de mână", ce nu au nici o valoare legală. În plus, mulți dintre ei nu își permit să plătească procedurile necesare pentru obținerea documentelor legale pentru casele și terenurile lor.

În absența documentelor de proprietate, cărțile de identitate nu pot fi emise, iar fără documente de identitate nu se poate obține un loc de muncă stabil sau contracte pentru utilități (de exemplu, apă curentă, canalizare) sau servicii de bază. La cererea GCA, Romano ButiQ a inițiat un parteneriat cu primăria sectorului pentru includerea cartierului Giulești-Sârbi în cadastrul național și în programul național de înregistrare a terenurilor, astfel încât locuitorii cartierului să poată obține documente de proprietate legale pentru casele și terenurile lor. Certificatele și documentele de cadastru necesare pentru înscriere în registrul de cadastru, și care atestă deținătorii ca proprietari, au fost emise gratuit. În jur de 20% din cazuri au fost soluționate prin intervenția membrilor GCA. Fiind implicați în această inițiativă, membrii GCA s-au familiarizat cu procedurile și în momentul de față pot asista ceilalți membri ai comunității în obținerea documentelor de proprietate și identitate.

Organizarea Festivalului Solidarității de către ROMACT

A doua ediție a Festivalului Solidarității a fost organizat împreună cu alte organizații, instituții, fundații și persoane fizice. Grupul Comunitar de Acțiune din București, sectorul 6, a fost implicat în special pentru mobilizarea participării comunității la eveniment, mai ales a copiilor romi care au fost implicați în activități artistice. A fost prima dată când un astfel de eveniment a fost organizat în cartierul Giulești-Sârbi. Evenimentul a contribuit la îmbunătățirea sentimentului de apartenență la comunitatea romă și a mândriei de identitate.

Idei pentru viitor

Programele ROMED2/ROMACT au avut un mare succes în ceea ce privește capacitatea comunității de Romi din cartierul Giulești-Sârbi al sectorului 6, București. Potrivit afirmațiilor facilitatorului ROMED2/ROMACT, cel mai important pas este depășirea gândirii doar din punctul de vedere al interesului personal și a problemelor personale, și saltul către interesul față de nevoile și prioritățile comunității.

Prin această experiență membrii comunității au văzut că împreună, prin organizare comunitară, au putut rezolva probleme care îi afectau direct. Au fost susținuți de Romano ButiQ și alți lideri Romi, care au mobilizat televiziunile naționale pentru diseminarea problemei. Experiența organizării unui protest pașnic care a pus presiune pe administrația locală pentru repararea drumului principal și reintroducerea serviciilor de transport public care fuseseră întrerupte, i-a ajutat pe membrii comunității să înțeleagă că pot fi puternici și că vocea lor poate fi auzită, însă doar dacă există unitate și un obiectiv comun al comunității.

Principala concluzie din experiența din Giulești-Sârbi este că atunci când autoritățile locale nu răspund problemelor urgente ale comunității, este nevoie de organizare comunitară pentru ca presiunea și promovarea priorităților să ducă efectiv la rezolvarea acestor probleme.

În ceea ce privește durabilitatea procesului inițiat de Programele ROMED2/ROMACT, aceasta este foarte vulnerabilă dacă luăm în considerație faptul că deși autoritățile locale pot arăta un angajament formal, ele vor (re)acționa doar dacă sunt puse sub presiune. După spusele membrilor GCA, *“nu l-am văzut niciodată pe primar (al sectorului 6), nu a venit niciodată să vorbească cu noi”*. Singurul sprijin real din partea administrației locale a venit din partea Vice-primarului, însă după demisia sa procesul nu a mai avut sprijin instituțional.

Cât despre Grupul Comunitar de Acțiune, deși numărul membrilor implicați în mod activ s-a redus, aceștia vor continua să lucreze pentru comunitate. Foarte util în acest sens va fi sprijinul Romano ButiQ, situat în sectorul 6. Este foarte important să se mențină contactul cu comunitatea și că aceasta din urmă să fie informată despre acțiunile care au loc.